

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 28. De officio, & potestate Vicarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

cantandi Lectiones, Laudes, aliaque, seu eorum distributio ad canendum illi incumbat, & similiter ordo ac modus cantandi, pro tempore & solemnitate, præeatque in cantu. Ad eundem spectat determinatio delationis cereorum seu luminum: leves præterea castigationes Clericorum, aliaque similia, de quibus in *d. can. Perle-ctis*, §. *ad Primicarium Dist. 25.* & in *d. unico h. t.*

TITULUS XXVI.

De officio Sacristæ.

1. 2. *Sacrista quis, & officium illius.*
3. *Videri eundem cum Thesaurario.*

1. Sequitur quarto loco de officio Sacristæ, Sacrista dicitur à rerum sacrarum custodia, quasi sacristans; & idem est, qui Sacriarius: ut enim locus, in quo res sacræ reponuntur & aservantur, dicitur Sacriarium, *l. Sacra §. sacriarium D. De rerum depof.* ita qui rebus sacris præfici- tur, vocatur Sacrista, *e. unico h. t.*

2. Videaturque idem cum eo, quem in Ecclesi- is quibusdam Thesaurarium vocant: aliter Cimeliarcha dicitur, *l. fin. in fine Cod. De bonis auclor. lnd. possiden.* & utriusque videtur idem esse munus atque officium, ut colligi videtur ex *can. Perle-ctis*, §. *ad thesaurarium in fine Dist. 25.* & *d. unico h. t.* ubi Sacrista dicitur subjectus esse Archidiacono.

3. Et ad ejus curam pertinere custodiam sa- crorum vasorum, vestimentorum Ecclesiastico- rum, seu totius thesauri Ecclesiastici (qui magis in vasis sacris & instrumentis Ecclesiasticis, quam in pecunia numerata consistit) nec non quæ ad luminaria pertinent, Et in *d. can. Perle-ctis*; dicitur ad Thesaurarium pertinere basilica- rum & ostiarii ordinationem, incensi & lumina- riorum præparationem, curam baptisterii ordi- nandi. Ex quo loco, ut ex ante dictis patet. Sacristam nudum habere officium, absque ulla ju- risdictione aut Præminentia, *Rota tit. de præb. Decif. 9. aliàs 353. in novis.* Potest tamen eidem per consuetudinem vel privilegium attributa jurisdictione accedere dignitas, *Rota ibid.* Idque ostendunt delegationes Pontificiæ Thesaurario- rum, Turonens. *in c. Ex tenore 11. inf. De foro, comp.*

Linconensis, in *c. signif. 18. inf. De convers. coniu- gat.*, & Nivernensis, in *c. Cum olim 32. inf. De offi- cio & potest. lud. deleg.*

TITULUS XXVII.

De officio Custodis,

Denique Custos quasi minister est Sacristæ *secundum Glos. & Pan. ad rubr. hoc tit.* ideo- que de ejus quoque officio aliquid subicien- dum est. Illud autem consistit in his, ut non tan- tum ad horas Canonicas pulset jussu Archidia- conis, sed & pallia vel linteamina altaris, eundem- que utensilia Ecclesiæ indefinenter custodiat, in lampadibus & lucernis diligenter accendendis & extinguendis privileg. existat *e. 1. h. t.* panem, & vinum omni tempore ad Missam præparatum habeat; oblationes seu elemosynas Clericis sin- gulis distribuatur, *d. c. 1. & 2. h. t.* Et hic vix un- quam videtur habere jurisdictionem, aut digni- tatis vel minimam partem.

Cæterum non est magna vis faciendi in hoc, vel ante dictis nominibus, eorumque officijs de jure statutis, sed omnia referri debent ad consue- tudines Ecclesiarum, pro quarum diversitate nomina ista variantur, & pariter eorum officia.

TITULUS XXVIII.

De officio & potestate Vica- rii.

§. I.

Vicarius quis, & quotuplex.

1. 2. *Vicarius alius Perpetuus, alius Temporalis.*
3. *Perpetuus habet se adinstar beneficiarii.*
4. 5. *Non etiam Temporalis.*

Consideratis eorum officiis, qui deserviunt Ecclesiæ nomine proprio: sequitur de iis, qui deserviunt nomine alieno; eujusmodi sunt Vicarii, Dicitur enim Vicarius à Vice, quod

quoddam vicem alicujus gerat: cum enim quis rebus suis interesse vel superesse non potest, Vicarium sibi in iis constituit, per quem quæcumque gesta fuerint, perinde habeatur, ac si per ipsum constituentem expedita fuissent, *juxta c. Qui facti De reg. jur. in 6.* Quamquam hoc loco non tam late accipiatur nomen vicarii, ut denoret eos omnes, qui quoquomodo vices alienas obtinent in functionibus Ecclesiasticis (ut cum Archidiaconus dicitur esse Vicarius Episcopi *c. 1. sup. De officio Archid.*) sed strictius pro eo scilicet qui officium Ecclesiasticum, quod alteri Ordinario jure competit, ipse nomine exercet.

1. Duplicis autem Vicarii in jure Canonico potissimum sit mentio: unius perpetui, ut in *c. Ex parte h. t. c. extirpanda 30. § qui vero inf. De præbendis, c. G. perpetuus inf. De fide instrum.* alterius Temporalis, ut in *s. Peruenit inf. De appellat.*

Perpetuus dicitur, qui Canonice, id est auctoritate Episcopi constituitur in aliqua Ecclesia parochiali, cum certa & congrua portione annua, tanquam laboris & operæ mercede ex proventibus ipsius Ecclesiæ. Sic a sacris Canonibus permittitur habenti parochialem Ecclesiam, suæ vel dignitati vel præbendæ annexam, substituere sibi Vicarium idoneum & perpetuum, auctoritate Episcopi, *d. c. Extirpanda § qui vero, & c. De monachis inf. De præbendis, & similibus* Vide Conc. Trid. Sess. 7. cap. 6 & 7. Sess. 25. cap. 16. *de reformat.* ubi idem permittitur Cathedralibus Collegiatis seu aliis Ecclesiis vel Monasteriis seu Collegiis, aut piis locis quibuscumque, quæ beneficia Ecclesiastica curata perpetuo sibi unita & annexa habent.

2. Cæterum Vicarius ejusmodi, semel Canonice, ut dixi, id est auctoritate superioris constitutus, non potest per proprium Ecclesiæ Rectorem, aut ejus successorem, removeri, aut portione sibi assignata fraudari, *d. c. Extirpanda § qui vero Clement. unica h. t.* licet alias mandatum revocari possit pro arbitrio mandantis. Imo nec Episcopo permittitur eidem administrationem auferre, nisi justis de causis, ut colligi videtur ex *c. Ad hæc h. t.* quia scilicet Vicarius perpetuus non habet se ad instar simplicis mandati, sed ad instar beneficii, & Vicarius perpetuus ipso jure censetur beneficiarius, *c. Perpetuus inf. De fide instrum.* Glos.

in c. 1. in 7. in diversis h. t. c. Michael inf. De filiis Presbyterorum: ejusque officium refertur inter beneficia in *c. Postulasti 27. sup. De rescriptis;* & penes eundem est cura animarum Abbas *in d. c. Extirpanda § qui vero.* ideoque curatus primitivus, ut aliqui vocant, non potest nec debet Sacramenta conferre. Hinc quoque fit, quod Vicarius sicut & quilibet alius in beneficio, auctoritate Episcopi sibi collato, institui debeat, *c. ex frequentibus inf. De institut.* semelque institutus, temere & hinc causa ac præter juris ordinem non sit amovendus, ut neque quisquam beneficio privandus est: quodque quis nequeat esse Vicarius in diversis Ecclesiis, *c. 1. & 2. h. t.* aut sibi alium Vicarium perpetuum substituere, *juxta communem sententiam,* sed per se ipsum deservire compellendus sit, per subtractionem fructuum vel ipsarum Vicariarum, *c. ult. h. t.* Non obstante regula, *in c. Qui facit 72. De reg. juris in 6.* quia non habet locum, quando induit personæ spectatur, ut in Vicario attenditur. Possit tamen ad tempus aliquod ex justa aliqua causa alium substitui, docet Abbas *in c. Clericos h. t.* Hinc etiam in Vicario perpetuo Jura, de Rectore parochialis Ecclesiæ constituta locum obtinent: veluti quod intra annum à Vicaria obtenta ordinari Presbyter debeat sicut obtinens parochialem, *Clement. unica h. t.*

3. Vicarius Temporalis est, qui in locum alicujus ad tempus substituitur, justa subsistente causa, puta quia pluribus Ecclesiis, quas obtinet simul deservire nequeat, *cap. Et temporis xxvi q. 1.* aut pluribus negotiatione sui muneris & officii distineatur, vel quia ob peregrinationem, ægritudinem aut justam absentiam, ab Episcopo cognita & approbatam vel ob aliam aliquam causam veluti necessitatem aut utilitatem Ecclesiæ, deservire suæ Ecclesiæ non possit.

4. Cum autem ad tempus dumtaxat hic Vicarius constituitur, non habet se ad instar beneficii, Glosa *in Extravag. Joan. xxii. Execrabilius De præbendis:* sed jure penes Rectorem principalem manente, penes Vicarium solummodo est functio & administratio, quam exercet nomine alterius, & quæ expirat morte Rectoris principalis; ad cujus etiam nutum revocari potest. Abbas *in d. c. Extirpanda.*

§ II.
De Vicario Episcopi.

1. Vicarius Episcopi quomodo ab aliis distinguatur.
2. Dicitur & officialis.
3. Usque necessario constitui debet.

Cum Episcopus, plurimis negotiis involutus, nequeat per se sufficere omnibus, ac spiritualibus potissimum intendere debeat, Vicarium sibi constituat oportet, vel unum vel plures, *can. in nova xvi. q. 7. Quoniam 14. inf. De officio jud. ord. Anchar. in Clement. 2. De re scriptis.*

1. Qui proinde Vicarius Episcopi, & quidem, more loquendi recepto, simpliciter Vicarius appellatur: de quo potissimum hoc Tit. agitur, non etiam de aliis, qui licet revera Vicarii sint Episcopi, ut Archidiaconus, *c. 1. c. Ad hac sup. de officio Archidiacon. Archipresbyter, c. 1. c. Officium sup. de off. Archipres.* tamen non solent appellari Vicarii, quia nomen proprium, & administrationem habent, ex præscripto ipsorum Canonum; nec sunt Vicarii constituti ab Episcopo, sed ab ipso jure ratione dignitatis & officii, quo funguntur.

2. Aliter autem Vicarius Episcopi, si generalis sit, appellari solet Officialis Episcopi, & e contra, ut constat ex *d. Clem. 2. de re scriptis junctis Gloss. ibid. in v. Officialis, & in c. ult. h. t. in 6. c. 1. & 2. eod. in 6.* ubi textus vocat eundem Officialem, & statim *d. c. fin.* dicitur disjunctivè Officialis aut Vicarius generalis Episcopi.

3. Ad eò verò necessum est, ut Episcopus sibi Vicarium constituat, ut si ea in re fuerit negligens, ad Metropolitanum seu Archiepiscopum devolvatur hujusmodi deputatio: eoque deficiente antiquior Episcopus ex Suffraganeis eundem cogere possit. *Conc. Trident. Sess. 24. cap. 16. de reformat.* Tamen si autem Capitulum, vivente Episcopo, eoque vel absente, vel negligente, non possit vicarium constituere; potest tamen, eorum mortuo, vel electum ab Episcopo confirmare, vel alium.

§ III.
Qualis debeat constitui Vicarius.

1. Debet esse probata vita ac doctrina.
2. Clericus, non laicus, nisi ex causa.

Quoniam ex facto Vicarii tenetur Episcopus, sibi que imputare debet, si malum e-

legerit, *c. Ad hac sup. De officio Archidiacon. Rebuffus in forma Vicariatus n. 188.* ideo etiam videndum, qualis eligi debeat.

1. Eligitur & constitui debet Vicarius probatis moribus, ætate xxv. annorum, *arg. c. Cum in curiis 7 § inferiora sup. elect. rerum & causarum forensium peritus, l. penult. Cod. de judiciis, n. 1. Rempub. D. de munerib. Doctor vel Licentiat, saltem in jure Canonico, vel alias, quantum fieri potest, idoneus, Conc. Trident. Sess. 24. c. 16. De reformat.*

2. Clericus item, saltem primæ tonsuræ, non conjugatus, *Franc. in c. h. t. in 6.* nisi certis casibus: veluti si Episcopus jurisdictionem habeat temporalem, cujus capax est laicus, non etiam spiritualis, *c. 2. de judiciis:* aut ad sit licentia Papæ, vel necessitas urgeat. Afferorem tamen laicum Episcopus habere potest. Abbas, Felin. & alii in *c. de his & c. Decernimus inf. de judiciis:* quia officium afferoris est consulare, quod etiam in Ecclesiasticis facere potest laicus: licet honestus fuerit adhibere Clericum, si reperitur idoneus, *Felin. in d. c. decernimus.*

§ IV.

Quod modis constituatur.

1. Constitui potest vel in spiritualibus, vel in temporalibus, vel in utriusque.
2. Unus, vel plures.
3. Unus item Generalis & aliter Foraneus.

Tripliciter constitui potest: vel in spiritualibus tantum, cujus est officium excommunicare, suspendere, interdicere, Sacramenta conferre, beneficia visitare, corrigere, aliaque similia exercere; & talis Vicarius in spiritualibus fit mentio in *cap. 3. de temporib. ordinar. in 6. & in cap. 4. inf. De officio Ordinaris.* Vel in temporalibus tantum, cujus administratio consistit in judicio, vel extra judicium. Vel denique Vicarius est in spiritualibus & temporalibus simul: & hic Vicarius Generalis Episcopi appellatur in *c. fin. eod. in 6.* Creatique debet cum expressione spiritualium & temporalium simul: alioquin non esset generalis, si vel in spiritualibus duntaxat, vel in temporalibus crearetur, *c. Si Episc. & c. Ecclesia de supplenda neglig. Pralas. in 6.* aut si simpliciter concederetur potestas administrandi. Videatur *Rebuff. in Praxis benef. tit. de forma Vicariatus Archiepiscopi.* Sic nec Generalis diceretur, si

constitueretur in aliqua speciali parte diœcesis, etiam in ipsa parte, in qua residet Episcopus; sed diceretur foraneus & delegatus.

2. Secundò, potest Episcopus unum vel plures Vicarios constituere, si id consuetudine receptam fuerit, aut si expresse agatur, plures constituantur, prout plures constitui expedit, quando Episcopus ad diversa territoria diœcesis suam extensionem habet. Alioquin per simplicem constitutionem secundi censetur prior revocatus, *D. D. in c. Clericos h. t.*

3. Tertiò, potest constituere unum Generalem, qui vices Ordinarii constituentis gerat in tota diœcesi; & jus dicat in loco actibuali, in quo consuevit ipse Ordinarius jus dicere, Sanchez *De matrim. lib. 3. disputat. 19. q. 1. n. 11.* & talis est principalis, & dignitatem habere dicitur; licet non eam, quæ sit beneficium Ecclesiasticum vel incompatibilis cum alia dignitate, Rebuff. *in d. Praxi tit. De Vicariis Episcoporum.* Alium verò constituere potest in certa aliqua parte diœcesis, extra civitatem Episcopalem, quæ proinde vocatur Foraneus, nec dignitatem habere censetur.

§. V.

De potestate & jurisdictione Vicarij.

1. Rationes, quibus asseritur Vicarium Episcopi esse delegatum.

2. Probatur, esse Ordinarium.

3. Satisfit rationibus contrariis.

1. **T**Ametsi non desint, qui velint Vicarium Episcopi, licet principalis sit, non esse ordinarium, sed delegatum, Gotoffredus *in Summa h. tit. q. 1.* eò quod ejus iurisdictio morte extipret Episcopi, sicut iurisdictio delegati re integra finitur morte delegantis, *c. Gratius, c. Licet undique inf. De officio delegati;* quodque vices Episcopi gerat, *c. Romana in princ. De appellat. in 6.* sicut delegatus fungitur vice delegantis, *l. 1. §. qui mandatum D. de officio ejus & c. l. Solet D. De iurisdict. omnium iudicum;* cum tamen ordinaria iurisdictio, mortuo concedente, adhuc remaneat, nec possit ab Episcopo concedi, ut patet ex *can. Aludicibus 2. q. 6. l. Et quia D. de iurisdict. Glossa in cap. 2. V. statuitur inf. Ne Prælati vices suas vel Eccles. sub an. censu conced.*

2. Nihilominus verius videretur. Vicarium

Episcopi, si sit principalis, habere ordinariam jurisdictionem, sicut habet Episcopus, cuius vices gerit, prout docet Sanchez *De Matrim. lib. 3. disput. 29. Glossa in c. Licet in V. Officiale eod. in 6. c. Perlethi dist. 25 in V. iudicio, D. D. in c. Quoniam in plerisque inf. De officio Ordinarii, & c. 2. De consuet. in 6.* quia licet constituatur seu nominetur & designetur ab Episcopo, non tamen ab eo, sed ab ipso canon. & jure jurisdictionem accipit; *2. eod. in 6. ac proinde ordinariam, d. can. Aludicibus.* Confirmatur ex eo, quòd idem tribunal & eadem jurisdictione sit Episcopi & Vicarij, *d. c. Romana & d. c. 2. & ibi Interpp. De consuet. in 6.* Et propterea, licet à delegato appellatur ad delegantem, *c. Super quæstionum §. porro inf. de officio delegati;* tamen à Vicario seu Officiali Episcopi in iis, in quibus est ordinarius, non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum appellatur, *d. c. Romana, d. c. 2. de consuet. in 6.* ne ab eodem ad eundem aut seipsum interponi appellatio videatur. Idem dicendum de Vicario Capituli, Sede vacante & Vicario generali habente jurisdictionem Episcopalem ut tradit Sanchez *d. loco.* Et hinc fit, quod Episcopus non possit revocare aut impugnare, quod legitime & canonicè Vicarius gessit, Rebuff. *in Praxi tit. de Vicar. Episc. n. 40.*

3. Non obstant in contrarium allata: quia ideo jurisdictione Vicarij extinguitur morte Episcopi, quia illius jurisdictioni tamquam accessoria coheret, & sic gerit vicem Episcopi: ut tamen non ab eo, sed à jure jurisdictionem accipiat idem que cum Episcopo tribunal constituat, non diversum: prout delegatus diversum constituit à delegante, à quo suam jurisdictionem habet. Et ideo rectè à delegato ad delegantem provocatur; sicut & ab Archidiacono, alijsque Prælati & inferioribus ad Episcopum, non autem Archiepiscopum Rectè etiam à Vicario Episcopi ad Episcopum appellatur, quoad ea, in quibus illius est delegatus: veluti quando illi divisim & seorsim ab institutione committit aliquos casus qua de re videatur Sanchez *d. Disput. 29.*

quæst. 1.

☞ (†) ☞

§. VI.

Quibus modis finiatur potestas Vicarii.

1. Finitur morte Vicarii, item morte constituentiæ. &c.
2. Item Episcopo Ecclesiam deserente.
3. Et revocatione.

1. **F**initur primo, ipsius Vicarii morte. Secundo per mortem, vel etiam excommunicationem constituentis, *e. 1. h. t. in 6. Glossa in Clementi ult. De procuratoribus V. contestata*: ita ut ne quidem ante mortem vel excommunicationem Episcopi constituentis causas coeptas, co mortuo vel excommunicato perficere queat. *Speculator De offic. Ordinarii §. 1. in V. Auditores Gloss. in d. Clementi. ult. e. 1. de officio Vicarii in 6.* quia idem profus est tribunal utriusque, eadēque utriusque persona reputatur, *e. 2. de consuet. in 6. c. Romana de appellat. in 6.* Ideoque cessante tribunali Episcopi per ejus mortem, vel suspensā jurisdictione per excommunicationem (quod evenit, quando est denunciatus, excommunicatus, aut notorius Clerici percussor) cessat quoque vel suspenditur tribunal seu jurisdictione Vicarii. et in hoc differt Vicarius à Legato, cujus potestas non expirat, quoad incepta, morte delegantis, sicut nec per excommunicationem ejusdem. Ratio est, quia non idē delegantis & delegati est tribunal. Idem dicendū, Episcopo interdicto vel suspensio; ob eandem rationem, quando scilicet est denunciatus; idque post Conc. Constantiense; nam antē retinet jurisdictionem.

2. Tertio finitur, si episcopus ecclesiam suam resignet, aut ad aliam transferatur aut suā priveretur, vel ab ea removeatur, vel Religionem ingrediatur.

3. Quarto revocatur ejus commissio ab Episcopo constituente, vel ejus successore: etiam sine consensu Capituli, quemadmodum absque ejus consensu constitui potest, Abbas *in cap. Suanobis hoc tit. & ibid. Joan. Andr. num. 6. idem Abbas in cap. penult. sup. num. 4. h. tit.* Debet tamen revocatio insinuari Vicario: alioquin h. revocationem ignoret, interim per eum gesta valent, donec ei innoscant. *Garz. De benefic. par. 5. cap. 8. num. 174. & seq.* Quia etiam, si adit error com-

munis revocationis, gesta per illum, etiam revocationis consecutum, valebunt, *arg. l. Barbarus D. De officio Pratoris*: in qua non attenditur ignorantia privata, ut gesta, valeant, sed communis.

§. VII.

De officio Coadjutoris,

1. Coadjutor quis.
2. Datur Episcopo, & aliis inferioribus.
3. Cum futura successione, nisi ex causa, dari non potest.

Datur subinde Episcopo Coadjutor; de cujus munere Vicarii officio explicato, operæ pretium est, ut aliquid hic subjiciatur.

1. Dicitur Coadjutor qui alteri in subsidium, officii causa, adjungitur. Quibus autem ex causis, & quā formā detur Episcopis & aliis superioribus, explicatur *in c. unico De Clerico aegroto in 6.*

2. Neque enim Episcopo dumtaxat, sed etiam aliis inferioribus datur, si res exigat: veluti si morbo impediti superesse muneris suo non possint; ut de Rectore Ecclesiæ, leprā, de Archidiacono, paralyti laborantibus, rescriptum est *in c. 3. & in ubi laud. Abbas inf. De Clerico aegrotante*, Cum occupatus infirmitate vel ægitudine aliquā submoveri loco non debeat, ne afflictio addatur afflictio.

3. Coadjutorem tamen cum futura successione dari Prohibet Conc. Trid. *Sess. 25. cap. 7. de reformat.* ne sic inducatur vorum captandæ mortis alienus; præterquam si Ecclesiæ Cathedralis vel Monasterii urgens necessitas, aut evidens utilitas postulet, Prælato dari Coadjutorem; qui tamen non aliter cum futura successione dabitur, quā causā prius à summo Pontifice diligenter cognitā, & concurrentibus qualitatibus, quæ à jure & decretis dicti Conc. in Episcopo & Prælato requiruntur: alias concessio Coadjutoris subreptitia censetur,

Ⓞ(f)Ⓞ

TITU.